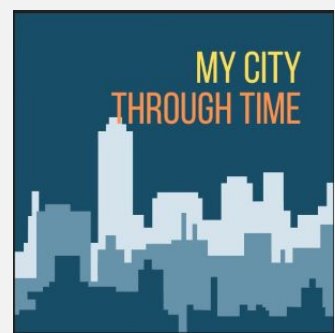




# MY CITY THROUGH TIME- PRIPOROČILA



Co-funded by the  
Erasmus+ Programme  
of the European Union



# KAZALO

<b>Uvod</b>	<b>1</b>
<b>1. Kaj potrebujejo mladinske_i delavke_ci, za izboljšanje svojega dela in večji vpliv na mlade?</b>	<b>2</b>
1.1 Priznavanje poklica mladinskega delavca	
1.2 Sindikaliziranje	
1.3 Stabilna zaposlitev in dostojno plačilo	
1.4 Stabilnost programov	<b>3</b>
1.5 Duševno zdravje	
1.6 Povezava formalnega in neformalnega izobraževanja	
<b>2. Kako izboljšati mladinsko delo z zgodovinsko in državljsko vzgojo?</b>	<b>4</b>
2.1 Izobraževanje mladinskih delavk_cev o različnih temah, metodah in veščinah	
2.2 Sodelovanje z osebami, ki imajo neposredne izkušnje z obravnavanimi temami	
2.3 Uporaba različnih metod dela	
2.4 Pogled iz večih perspektiv	
2.5 Vključevanje mladih v obravnavo tem	<b>5</b>
2.6 Organizacija učnih izletov in ekskurzij za spoznavanje mest, dediščine, spomenikov	
2.7 Priprava gradiv in orodji in platforma za izmenjavo	
<b>3. Metode za izboljšanje mladinskega dela ter zgodovinske in državljske vzgoje</b>	<b>6</b>
Splošni napotki in nasveti za mladinske delavke_ce	
Priporočene metode za delo na področju zgodovinske in državljske vzgoje	<b>7</b>
Priporočene metode za delo na področju zgodovinske in državljske vzgoje	<b>8</b>
Priporočene metode za delo na področju zgodovinske in državljske vzgoje	<b>9</b>
<b>4. Potrebe mladih v okviru zgodovinske in državljske vzgoje</b>	<b>10</b>
4.1 Občutek možnosti izbire obravnavanih tem	
4.2 Biti slišani	
4.3 Mapiranje potreb	
4.4 Mednarodne, medkulturne in interdisciplinarne aktivnosti	
4.5 Skupnostni pristopi v izobraževanju	
4.6 Povezovanje realnosti in lokalne zgodovine	<b>11</b>
4.7 Skupna zgodovina in raziskovanje sosednjih držav	
4.8 Varen prostor za izražanje mnenj in idej	
4.9 Razvijanje medijske in kritične pismenosti	
4.10 Medgeneracijska izmenjava	

# KAZALO

<b>5. Kako opolnomočiti mlade skozi zgodovinsko in državljansko vzgojo?</b>	<b>12</b>
5.1 Spremembe sedanjosti so mogoče	
5.2 Gonila družbenih sprememb	<b>13</b>
5.3 Multikulturalizem in kulturna izmenjava	
5.4 Sodelovanje in udeležba v javnem diskurzu	
5.5 Horizontano, samoorganizirano učenje	
<b>6. Kaj mladinske_i delavke_ci potrebujejo od odločevalcev za izboljšanje svojega dela?</b>	<b>14</b>
<u>A: Od odločevalcev na lokalnem nivoju</u>	
1. Sodelovanje	
2. Financiranje	
3. Prostori in infrastruktura	
4. Komuniciranje po kanalih odločevalcev	
5. Sodelovanje z institucijami formalnega izobraževanja	<b>15</b>
6. Finančna podpora za ekskurzije	
7. Spodbude interaktivnemu učenju	
8. Sodelovanje s strokovnjaki	
<u>B: Od odločevalcev na nacionalnem nivoju</u>	<b>16</b>
1. Priznavanje zgodovinskih dejstev	
2. Kvalitetna gradiva in usmeritve	
3. Financiranje	
4. Podpora projektov, ki so nadaljevanje in nadgradnja izvedenih projektov	
5. Decentralizacija	
6. Delavske pravice v nevladnem sektorju	<b>17</b>
7. Prepoznavanje mladinskega dela kot poklica	
8. Sistematično sodelovanje med formalnimi in neformalnimi sistemi izobraževanja	
<u>C: Od odločevalcev na evropskem nivoju</u>	<b>18</b>
1. Dolgoročno financiranje	
2. Strokovni razvoj	
3. Prepoznavanje mladinskega dela	
4. Vključevanje v procese sprejemanja odločitev	
5. Dostopnost in preglednost raziskav in ključnih informacij	
6. Zakonodaja	
7. Vključevanje v oblikovanje direktiv	<b>19</b>
8. Medgeneracijsko sodelovanje	

# UVOD

Publikacija s priporočili je tretji rezultat projekta "Moje mesto skozi čas". Glavni cilj projekta je bil prispevati k prepoznavnosti mladinskega dela in njegovih praks z izboljšanjem metod in orodij na področju zgodovinske in državljske vzgoje.

Priporočila neposredno prispevajo k cilju, saj predstavljajo potrebe mladinskih delavk\_cev in mladih ter ponujajo metode in načine, kako izboljšati mladinsko delo s pomočjo zgodovinske državljske vzgoje. V zadnjem poglavju te publikacije so partnerji projekta vključili priporočila za lokalne, nacionalne in evropske oblikovalce politik, ki so nastala z istim ciljem - izboljšati mladinsko delo in zgodovinsko ter državljsko vzgojo v njihovih državah in v Evropi. Gre za konkretna priporočila o nadaljnjih ukrepih, ki jih lahko izvajajo drugi mladinske\_i delavke\_ci in oblikovalci politik na vseh ravneh, da bi izboljšali mladinsko delo in še posebej zgodovinsko ter državljsko vzgojo v partnerskih državah in v Evropi.

Priporočila, zajeta v tej publikaciji, so rezultat vrste delavnic in razprav, ki so bile izvedene na usposabljanju za mladinske delavce v Barceloni (marec 2024) in na zaključni konferenci v Solunu (maj 2024). V dejavnostih so udeleženke\_ci, mladinske\_i delavke\_ci in strokovnjaki\_nje s tega področja delile\_i svoje potrebe, razmišljanja in mnenja s partnerji, ki so jih nato strnile\_i v rezultate. Na koncu so partnerji dodali še svoje potrebe in razmisleke, ki jih udeleženke\_ci niso omenili.

Projektne partnerji in udeleženke\_ci aktivnosti delujejo na različnih področjih in se ukvarjajo z raznovrstnimi temami ter uporabljajo številne metode dela. Iz tega izhaja, da so tudi njihove potrebe različne. Razlike so iz dokumenta razvidne, prav tako tudi različni konteksti iz katerih izhajajo.

Partnerji si želijo, da bodo priporočila koristna drugim mladinskim delavkam\_cem in organizacijam za izboljšanje njihovega dela ter pri zagovarjanju potreb za krepitev mladinskega dela, posebej na področju zgodovinske in državljske vzgoje. Poleg tega upajo, da bodo koristno orodje pri zagovarjanju potreb mladinskih delavk\_cev in izboljšanju področja zgodovinske in državljske vzgoje pri oblikovalcih politik.

## Opredelitve in ključni pojmi

1. **Mladinske\_i delavke\_ci** – glavna vloga mladinskih delavk\_cev je, da pri mladih spodbujajo učenje ter jih motivirajo in podpirajo, da postanejo samostojne\_i, aktivne\_i in odgovorne\_i posameznice\_ki in državljanke\_i. Pri tem morajo mladinske\_i delavke\_ci izkazovati predanost, ustvarjalnost, entuziazem in sposobnosti usmerjanja mladih. Mladinske\_i delavke\_ci pogosto s svojim zgledom spodbujajo razvoj mladih. Veljajo tudi za povezovalke\_ce z drugimi socialnimi ali javnimi storitvami za mlade in skupnost. (Opredelitve COE, Osnove mladinskega dela)

2. **Odločevalci** – partnerji obravnavajo odločevalce v najširši možni opredelitvi, ki vključuje vse ljudi, odgovorne za sprejemanje pravil, zakonov in odločitev, ter vse tiste, ki lahko spremenijo položaj mladinskih delavk\_cev in se odzovejo na njihove potrebe.

# KAJ POTREBUJEJO MLADINSKE\_I DELAVKE\_CI, ZA IZBOLJŠANJE SVOJEGA DELA IN VEČJI VPLIV NA MLADE?

## 1.1. Priznavanje poklica mladinskega delavca

V nekaterih evropskih državah je mladinsko delo priznано kot poklic in obstajajo uradni programi na univerzah, kjer lahko mladinske\_i delavke\_ci pridobijo formalno izobrazbo. Vendar pa v večini držav Evropske unije mladinsko delo ni priznan poklic, kar je pogosto ovira - ali celo težava - za ljudi in organizacije, ki delujejo na področju mladine. Zaradi pomanjkanja formalnega priznanja ni jasno, kako opredeliti mladinsko delo kot poklic, položaj mladinskih delavk\_cev je negotov, njihovo znanje pa lahko variira. Poleg tega je v nekaterih državah omejen njihov dostop do šol in drugih izobraževalnih institucij, kar jih dela odvisne od motiviranih profesorjev\_ic, ki razumejo pomen sodelovanja z mladinskimi organizacijami in organizacijami za mlade ter neformalnega in priložnostnega učenja.

Priznavanje mladinskega dela kot poklica v vseh državah Evropske unije ali Evrope, je pomemben cilj, ki prispeva k temu, da bo položaj mladinskih delavk\_cev bolj varen in jasen za institucije in tiste, ki delujejo na področju izobraževanja. Priznavanje bi spodbudilo univerze k oblikovanju študijskih smeri, ki bi izobraževale mladinske delavke\_ce in jih opremile z ustreznimi vsebinskimi, metodološkimi in drugimi znanji ter kompetencami, potrebnimi za kvalitetno izvajanje mladinskega dela. Hkrati bi bil s tem zagotovljen bolj poenoten nivo znanj in veščin med mladinskimi delavkami\_ci. Prepoznan poklic in sistematično izobraževanje bi odpiralo več možnosti za sodelovanje s formalnim izobraževalnim sistemom v državi in v tujini ter prispevalo k boljšemu izobraževanju na lokalni, nacionalni in evropski ravni.

Partnerji pričakujejo, da bi odločevalci na lokalnem, nacionalnem in evropskem nivoju boljeprepoznali pomen in vpliv neformalnega izobraževanja in mladinskega dela. Prizadevajo si za redna srečanja, na podlagi katerih bi se zavedali potreb mladinskega dela ter obiske na terenu, kjer bi neposredno videli rezultate in učinke v praksi. Na ta način bodo odločevalci pridobili informacije o mladinskem delu in njegovem pomenu za skupnosti in mlade ter se bodo lahko zavzemali za priznanje poklica na nacionalni in evropski ravni.

## 1.2. Sindikaliziranje - organiziranje mladinskih delavk\_cev za izboljšanje delovnih pogojev in delavskih pravic

Za mladinske delavke\_ce, ki so ali niso priznani kot strokovnjaki\_nje, je pomembno, da ustanovijo sindikate, s katerimi se bodo zavemale\_i za priznanje poklica, delavski pravice in delovne pogoje. S sindikati se bo povečala prepoznavnost mladinskih delavk\_cev, njihovi glasovi in potrebe bodo na različnih ravneh (lokalni, nacionalni, evropski) bolj slišani, prav tako bo učinek večji, kot tudi zagovorniške aktivnosti vsake posamične organizacije.

Partnerji pričakujejo, da bodo odločevalci na nacionalnem nivoju ter drugi ključni nacionalni in evropski deležniki podpirali sindikate mladinskih delavk\_cev, se z njimi redno srečevali in delovali v smeri izboljšanja pravic in delovnih pogojev mladinskih delavk\_cev.

## 1.3. Stabilna zaposlitev in dostojno plačilo

Mladinske\_i delavke\_ci pogosto delajo v negotovih razmerah in so večinoma odvisne\_i od projektnega financiranja, zato je njihov položaj nestabilen. V takih razmerah mladinske\_i delavke\_ci težko načrtujejo svojo prihodnost. Zaradi negotovih delovnih pogojev so mladinske\_i delavke\_ci pod velikim stresom, kar vpliva na njihovo delovno uspešnost, povzroča nezadovoljstvo ter posledično slabša duševno in telesno zdravje. Stabilni delovni pogoji bodo zagotovili, da bodo njihove osnovne potrebe zadovoljene in da se jim ne bo treba obremenjevati s svojo ekonomsko stabilnostjo in prihodnostjo. Posledično bodo bolj motivirani za delo in za strokovni razvoj, kar se bo odražalo na mladih, s katerimi delajo v njihovih lokalnih skupnostih in družbi.

Partnerji od odločevalcev na nacionalnem nivoju pričakujejo priznanje poklica mladinske\_ga delavke\_ca, kar bo določalo pogoje dela in zagotovilo dostojne plače. Poleg tega pričakujejo boljše financiranje mladinskih organizacij in organizacij za mlade, kar bo zagotavljalo stabilnost in zadovoljive pogoje za njihovo delo.

# KAJ POTREBUJEJO MLADINSKE\_I DELAVKE\_CI, ZA IZBOLJŠANJE SVOJEGA DELA IN VEČJI VPLIV NA MLADE?

## 1.4. Stabilnost programov

Mladinsko delo je velikokrat povezano s časovno omejenimi projekti, mladinske\_i delavke\_ci pa živijo v negotovosti, ali bodo po zaključku projekta in financiranja še imele\_i delovno mesto. Nestabilnost zaposlitve jih omejuje tudi pri izvajanju dolgoročnih programov za mlade, ki potrebujejo več časa, da se pilotno preizkusijo, ovrednotijo, prilagodijo in redno izvajajo. Ko so dolgoročni programi oblikovani, jih je mogoče ponuditi šolam in drugim ustanovam, da jih redno izvajajo kot del svojih dejavnosti, kar lahko prispeva k nadgradnji formalnega izobraževalnega sistema. Če ni financiranja in druge podpore za te dejavnosti, programi niso dolgoročni in trajnostni, saj morajo mladinske\_i delavke\_ci za svoje preživetje delati na drugih projektih.

## 1.5. Duševno zdravje

Zaradi negotovih delovnih pogojev mladinske\_i delavke\_ci pogosto delajo na več projektih in dejavnostih hkrati. Poleg tega kot motivirane osebe, ki se zavedajo težav in potreb mladih ter skupnosti, pogosto delajo še na stvareh za katere niso (ustrezno) plačane\_i in so zaradi tega nagnjene\_i k preobremenjenosti. Hkrati velikokrat delajo s težkimi in občutljivimi temami ter vprašanji, kar dodatno povečuje tveganje na področju duševnega zdravja ter izgorelost.

Partnerji pričakujejo, da bodo lokalni in nacionalni odločevalci zagotovili podporo in preventivo na področju duševnega zdravja ter strokovna svetovanja za vse mladinske delavke\_ce, ki ga potrebujejo, storitve so zanje tako brezplačne. Lahko so organizirana tudi izobraževanja in usposabljanja za mladinske delavke\_ce, kjer strokovnjaki govorijo o tem, kako vzpostaviti boljše ravnovesje med delom in zasebnim življenjem, o tehnikah lajšanja stresa, preprečevanju izgorelosti itd.

## 1.6. Povezava formalnega in neformalnega izobraževanja

Mladinske\_i delavke\_ci potrebujejo boljše povezave in lažji dostop do šol in formalnega izobraževalnega sistema. Povezovanje in sodelovanje bo koristno za obe strani, najbolj pa za mlade, ki bodo deležni različnih pristopov dela in vsebin. Priznavanje vsebin mladinskega dela na nacionalnem nivoju s strani odločevalcev in izobraževalnih institucij bo olajšalo dostop do šol, spodbujalo sodelovanje med formalnim in neformalnim izobraževanjem in omogočalo razširitev učnih načrtov in politik na področju izobraževanja. Lahko so organizirani tudi seminarji, usposabljanja in podobne aktivnosti, kjer se učitelji\_ce, mladinske\_i delavke\_ci in druge\_i srečujejo, izmenjujejo izkušnje in znanja ter vzpostavljajo sodelovanja.

Mladinske\_i delavke\_ci si želijo, da bi odločevalci sistematično spodbujali sodelovanje med mladinskimi organizacijami in organizacijami za mlade in izobraževalnimi institucijami ter da bi aktivnosti mladinskega dela promovirali v formalnem izobraževalnem sistemu.

# KAKO IZBOLJŠATI MLADINSKO DELO Z ZGODOVINSKO IN DRŽAVLJANSKO VZGOJO?

## 2.1. Izobraževanje mladinskih delavk\_cev o različnih temah, metodah in veščinah

V večini evropskih držav mladinsko delo ni poklic in ni uradnega izobraževanja za mladinske delavke\_ce. Raven znanj, veščin in kompetenc se tako razlikuje. Mladinskim delavkam\_cem je zato potrebno zagotoviti usposabljanje o vsebinah, s katerimi se ukvarjajo, še bolj pa o metodah, veščinah in spretnostih, potrebnih za delo z mladimi in s skupinami, za preprečevanje tveganj, posredovanje itd. Mladinske\_i delavke\_ci naj se ves čas izobražujejo o temah, s katerimi delajo ter naj spoznavajo in izvajajo nove metode ter se poslužujejo različnih pristopov. Tako bodo dejavnosti bolj kvalitetne, zanimive in pomembne za mlade, s katerimi delajo, učinki mladinskega dela pa širši. Prav tako se bo večal interes za sodelovanje med še ne vključenimi mladimi. Ta usposabljanja in izobraževanja naj redno organizirajo odločevalci na lokalni in nacionalni ravni, mladinske organizacije ali organizacije za mlade, mrežne organizacije ali drugi ustrezni deležniki, vključeni pa naj bodo tudi strokovnjaki iz različnih področji.

## 2.2. Sodelovanje z osebami, ki imajo neposredne izkušnje z obravnavanimi temami

Srečanja z osebami, ki imajo neposredne izkušnje z obravnavanimi temami in lahko z mladimi neposredno delijo svoje zgodbe in izkušnje o preteklih ali aktualnih dogodkih se izkazujejo kot učinkovita metoda. Povečuje njihovo motivacijo, spodbuja boljše razumevanje teme in vzpostavljanje odnosa do osebe, dogodka ali teme.

Mladinske\_i delavke\_ci naj v svoje dejavnosti, ko je to mogoče, vključujejo osebe, ki imajo neposredne izkušnje z obravnavanimi temami. Če takih oseb ni ali z njimi ne morejo vzpostaviti stika, naj uporabijo video ali zvočne posnetke in druge medije za posredovanje zgodb, izkušenj in razmislekov, da mladim kar najbolj avtentično predstavijo neko temo.

## 2.3. Uporaba različnih metod dela

Z uporabo različnih metod bodo mladi bolj vključeni in motivirani za sodelovanje. Mladinske\_i delavke\_ci se morajo zavedati različnega nivoja znanja, sposobnosti in interesov mladih ter razlik kako se učijo in izražajo. Zaradi tega je dobro, da se mladim nudi več možnosti - ustvarjalne, umetniške, znanstvene, tehnične in bolj običajne metode, ki jim omogočajo izražanje na način, za katerega menijo, da jim najbolj ustreza. Pomembno je spodbujanje uporabe različnih predmetov, ki jih povezujejo z neko temo in omogočajo nadaljnje raziskovanje. Ključne so skupnostne in družabnostne aktivnosti ter projekti, interakcija z drugimi mladimi pa tudi drugimi družbenimi skupinami. Zadoščenje in zadovoljstvo nista zanemarljiva, po koncu aktivnosti so smiselne evalvacije, kjer ugotovimo, kako metode še izboljšati.

## 2.4. Pogled iz večih perspektiv

Za uspešno učenje in boljše razumevanje (zgodovinskih) dogodkov je pomembno, da mladim ponudimo različne perspektive in vire o istem dogodku ter jim omogočimo, da si o njih na podlagi mnogih (tudi zatiranih) glasov ustvarijo lastne poglede in zaključke. S tem mladinske\_i delavke\_ci mlade spodbujajo razvijanje kritičnega mišljenja mladih.

# KAKO IZBOLJŠATI MLADINSKO DELO Z ZGODOVINSKO IN DRŽAVLJANSKO VZGOJO?

## 2.5. Vključevanje mladih v obravnavo tem

Mladinske\_i delavke\_ci naj mlade podpirajo in spodbujajo pri lastnem raziskovanju danih ali izbranih (zgodovinskih) tem. Na ta način bodo mladi dobili boljši vpogled v obravnavane teme in jih bodo veliko bolje razumeli, kot če bi o njih samo poslušali ali brali. To hkrati pomeni, da jih je smiselno vključiti v skupinski proces raziskovanja, pri katerem bodo morali sodelovati z drugimi in dodatno razvijati sodelovanje in komunikacijske spretnosti.

## 2.6. Organizacija učnih izletov in ekskurzij za spoznavanje mest, dediščine, spomenikov

Za zgodovinsko in državljansko vzgojo je zelo pomembno, da mladim omogočimo neposreden stik z različnimi kraji in terenskimi delom. Raziskovanje in neposreden stik z mesti in dogodki, o katerih so se učili je dober način, da se jim približajo določeni segmenti in zgodbe. Učni proces je uspešnejši in bolj učinkovit, tudi v primerih, ko gre za poznane kraje, saj se lahko na različne nivoje, preko svojih znanj, izkušenj in spominov navežejo na obravnavane teme. Med takimi aktivnostmi je pomembno, da jim damo čas in prostor za raziskovanje ter da mlade motiviramo, da do teh krajev in tem pristopijo kritično.

## 2.7. Priprava gradiv in orodji in platforma za izmenjavo

Za uspešno delo je potrebnih vedno več gradiv, virov in orodij, ki jih lahko mladinske\_i delavke\_co uporabljajo. Treba jih je podpirati, da razvijajo nove pristope, s katerimi bodo dejavnosti za mlade bolj zanimive, mladi pa motivirani. Pomembno je, da so dobra gradiva na voljo za uporabo in da jih organizacije med seboj delijo.



# METODE ZA IZBOLJŠANJE MLADINSKEGA DELA TER ZGODOVINSKE IN DRŽAVLJANSKE VZGOJE

## Splošni napotki in nasveti za mladinske delavke\_ce

- Nekdo, ki dela z mladimi, ne sme biti nevtralen glede družbeno-političnih vprašanj. Neoliberalizem je najmočnejša ideologija in človek se najlažje ujame v njene pasti. Naloga mladinskih delavk\_cev je, da opozarjajo na te pasti in na razmerja moči v družbi ter si prizadevajo za pravičnost. Mladinske\_i delavke\_ci morajo biti ozaveščene\_i, poznati morajo različne globalne diskurze in razmišljati o implementacijah na lokalnih ravneh. Bistveno je, da mladinski delavci pozorno poslušajo in se premišljeno odzivajo na stališča udeležencev. Z usmerjanjem pogovorov z dodatnimi vprašanji se lahko poglobijo v teme in ključne točke ter dialog uskladijo z interesi mladih posameznikov. Nujna je agotovitev spoštovanja in horizontalni, kolektivni in participativni pristop med mladinskimi vzgojitelji in mladimi.
- Bistveno je, da mladinske\_i delavke\_ci pozorno poslušajo in se odzivajo na stališča mladih. Z usmerjanjem pogovorov z dodatnimi vprašanji se lahko poglobijo v teme in ključne točke ter dialog prilagodijo interesom mladih. Pomembno je medsebojno spoštovanje in horizontalni, kolektivni ter participativni pristopi med mladinskimi delavkami\_ci in mladimi.
- Pomembno je spodbujati mlade, da sami raziskujejo, berejo in so radovedni. Ključen je varen prostor za izmenjavo mnenj in zgodb; če mladi neradi govorijo v skupini je potrebno uporabiti druge, alternativne in ustvarjalne metode za premagovanje in odpravljanje morebitnih ovir.
- Spodbujanje aktivnosti, ki imajo vpliv na skupnosti, bodisi ustvarjalne ali politične. Pomembno je usmerjati teoretične razprave v praktična dejanja, s čimer dobijo mladi občutek, da lahko nekaj spremenijo in da imajo njihova dejanja lahko širši vpliv. Priporočena je poraba različnih metode za vključevanje mladih. Ključno je spodbujanje dejavnosti, ki temeljijo na sodelovanju in ne na tekmovanju.

## Priporočene metode za delo na področju zgodovinske in državljanske vzgoje

### 1. Izhajanje iz znanja in izkušenj mladih

Pri zgodovinski in državljanski vzgoji je dobro izhajati iz znanja in izkušenj mladih, saj tako učenje temelji na znanih okoliščinah in osebnih povezavah. Z upoštevanjem tega, kar mladi že poznajo in so doživeli, lahko mladinske\_i delavke\_ci oblikujejo vsebine, s katerimi se lažje poistovetijo in so bolj vključujoče, spodbujajo pa razumevanje in širše povezovanje obravnavanih tem.

### 2. Uporaba diskusij, različnih virov in perspektiv

Razprave z uporabo različnih virov in perspektiv so ključnega pomena za zgodovinsko državljansko vzgojo. Mladim namreč pomagajo razvijati zavedanje o večplastnosti zgodovine, usmerjajo v upoštevane različnih pogledov in perspektiv ter k bolj diferenciranemu razumevanju zgodovinskih dogodkov in njihovih posledic. Svoje poglede in stališča lahko preučijo in premislijo v luči konkretnih zgodovinskih dejstev in različnih perspektiv.

### 3. Dekonstruiranje besedil ter ustvarjanje kontra besedil in akcij

Dekonstrukcija besedil in izdelava kontra besedil in akcij mlade opolnomoči za kritično analizo zgodovinskih pripovedi. Ta metoda mladim omogoča, da izpodbijajo prevladujoče perspektive, odkrivajo skrite glasove in aktivno sodelujejo pri ustvarjanju alternativnih interpretacij in pripovedi, ki odražajo bolj vključujočo zgodovino.

# METODE ZA IZBOLJŠANJE MLADINSKEGA DELA TER ZGODOVINSKE IN DRŽAVLJANSKE VZGOJE

## **4. Povezovanje materialnih predmetov z dogodki in idejami**

Povezovanje materialnih predmetov z dogodki in idejami združuje otipljivo in abstraktno v zgodovinski in državljanski vzgoji. Predmeti služijo kot fizični dokazi preteklosti, zaradi česar so zgodovinski dogodki in pojmi bolj konkretni in oprijemljivi. S tem se izboljšata razumevanje in pomnjenje znanja mladih. Uporaba materialne kulture za vizualizacijo kompleksnih sistemov v zgodovinski in državljanski vzgoji pomaga mladim razumeti zapletene zgodovinske procese in odnose. Artefakti, arhitektura in drugi kulturni predmeti služijo kot oprijemljivi prikazi abstraktnih pojmov, zaradi česar so zapleteni zgodovinski sistemi bolj dostopni in razumljivi.

## **5. Učni izleti, ekskurzije in raziskovanje terena (muzeji, galerije, gledališke predstave, spomeniki, posebni kraji).**

Obiski prostorov, kot so muzeji, galerije, ogledi gledaliških predstav, spomenikov ali posebnih krajev lahko oživijo zgodovino. Take izkušnje mladim omogočajo, da se potopijo v zgodovinska okolja, kar privede do globljega, bolj zaznavnega sodelovanja s preteklostjo ter spodbuja nazornejše in trajnejše razumevanje zgodovinskih dogodkov in kontekstov.

## **6. Tematski sprehodi po mestu in igre vlog**

Organizacija tematskih sprehodov po mestu in aktivnosti iger vlog spreminjajo učenje v aktivno, sodelovalno izkušnjo. Te metode spodbujajo mlade, da se vživijo v zgodovinske vloge in scenarije, kar rezultira v globlje razumevanje zgodovinskih osebnosti in dogodkov ter hkrati spodbuja dinamično in sodelovalno učno okolje.

# METODE ZA IZBOLJŠANJE MLADINSKEGA DELA TER ZGODOVINSKE IN DRŽAVLJANSKE VZGOJE

## 7. Metode gledališča zatiranih

Metode gledališča zatiranih - na primer slikovno, časopisno, forumsko in zakonodajno gledališče so lahko učinkovita orodja zgodovinske in državljanske vzgoje. Mlade vključujejo v interaktivne, reflektivne procese, ki izzivajo družbene norme, raziskujejo zgodovinska in sodobna vprašanja ter spodbujajo k transformativnemu delovanju in družbeni pravičnosti.

## 8. Zanimivosti in zabavna dejstva

Raba zanimivosti in zabavnih dejstev pri zgodovinski in državljanski vzgoji lahko vzbudi zanimanje in pomaga pri pomnjenju, saj je učenje prijetnejše in preprostejše. Zanimive informacije lahko pritegnejo radovednost mladih, zgodovinske vsebine si tako bolje zapomnijo, ključne pojme pa utrdijo na zabaven način.

## 9. Razprave o utopijah in dobrih praksah

Razprava o utopijah in dobrih praksah v zgodovinski in državljanski vzgoji spodbuja mlade, da si zamislijo idealne družbe in razmislijo o praktičnih korakih za njihovo uresničitev. Te razprave spodbujajo kritično razmišljanje o zgodovinskem napredku, družbenih vrednotah in možnostih za pozitivne spremembe ter navdihujejo udeležence, da se dejavno vključijo v oblikovanje svojih skupnosti.

## 10. Opredelitev in odprava ovir za uresničitev teh utopij

Identifikacija in obravnava ovir za doseganje utopij v zgodovinski in državljanski vzgoji pomaga mladim razumeti izzive in ovire za izboljšanje družbe. S preučevanjem zgodovinskih in sodobnih ovir lahko mladi razvijejo strategije za premagovanje teh ovir, kar spodbuja k delovanju usmerjeno miselnost.

# METODE ZA IZBOLJŠANJE MLADINSKEGA DELA TER ZGODOVINSKE IN DRŽAVLJANSKE VZGOJE

## **11. Uprizarjanje dogodkov za bolj igrivo spoznavanje tem**

Uporaba uprizoritev dogodkov služi kot zabavno in interaktivno spoznavanje tem pri zgodovinski in državljanski vzgoji. Metoda oživi zgodovinske prizore, spodbuja aktivno sodelovanje in ustvarjalno raziskovanje teh dogodkov in osebnosti ter razmisleke o njihovih alternativah, zaradi česar je učenje bolj prijetno in zabavno.

## **12. Razprave o tem, kako različne skupine različno gledajo na isto zgodovino**

Razprava o tem, kako imajo različne družbene skupine različne poglede na isto zgodovino, poudarja različne načine doživljanja in spominjanja zgodovinskih dogodkov. Ta metoda spodbuja empatijo in razumevanje, saj mlade izpostavlja več pripovedim, kar spodbuja bolj vključujoč in celovit pogled na zgodovino.

## **13. Medijska pismenost in preverjanje virov**

Medijska pismenost in opozarjanje na pomen preverjanja virov mlade opremi s kritičnimi spretnostmi za obvladovanje in analizo informacij. Poudarja presojo verodostojnosti, pristranskosti in konteksta ter oblikuje ozaveščene in razsodne bralke\_ice zgodovinskih in sodobnih medijev.

## **14. Spreminjanje pomena besedil in predmetov skozi čas**

Poudarjanje spreminjajočih se pomenov besedil in predmetov skozi čas pri zgodovinski in državljanski vzgoji poudarja spremenljivost zgodovinske interpretacije. Ta pristop mlade spodbuja k razmisleku o tem, kako zgodovinski konteksti, kulturne spremembe in vrednote vplivajo na to, kako razumemo zgodovino in kak pomen pripisujemo artefaktom in dokumentom.

## **15. Kurirane „soseske“ za ustvarjanje novih pomenov**

Uporaba kuriranih „sosesk“ za ustvarjanje novih pomenov s sklapljanjem predmetov v zgodovinski in državljanski vzgoji spodbuja inovativno razmišljanje in nove interpretacije. S postavljanjem predmetov v nove kontekste lahko mladi raziskujejo nepričakovane povezave in pripovedi ter tako obogatijo svoje razumevanje zgodovine in njene kompleksnosti.

# POTREBE MLADIH V OKVIRU ZGODOVINSKE IN DRŽAVLJANSKE VZGOJE

## 4.1. Občutek možnosti izbire obravnavanih tem

Tako kot pri vseh drugih izobraževalnih dejavnostih in temah je treba tudi pri zgodovinski in državljanski vzgoji mladim omogočiti, da izberejo teme, ki jih zanimajo in da lahko vplivajo na metode dela. Da bi to možnost zagotovili, morajo mladinske\_i delavke\_ci ponujati različne dejavnosti in uporabljati različne metode, ki bodo mlade pritegnile k sodelovanju. Poleg tega lahko mladinske\_i delavke\_ci mlade vključijo v oblikovanje programov in dejavnosti, kar jih bo še bolj pritegnilo in jim dalo občutek vključenosti in pripadnosti.

## 4.2. Biti slišani

Mladi potrebujejo, da jih mladinske\_i delavke\_ci in drugi odrasli, s katerimi so v stiku, poslušajo ter da skušajo razumeti in ceniti njihova mnenja. To je ključnega pomena za njihovo opolnomočenje in motivacijo, da postanejo aktivne\_i državljani\_ke. Poslušanje mladih je pomembno tudi iz vidika izmenjave stališč ter oblikovanja novih spoznanj in idej.

## 4.3. Mapiranje potreb

Mladinske\_i delavke\_ci se morajo vedno zavedati potreb mladih, s katerimi delajo. Nenehno jih je potrebno spremljati in v skladu z njimi prilagajati programe, dejavnosti in gradiva. Le tako bo učinek na mlade velik, vključeni bodo motivirani in opolnomočeni. Priporočeno je mreženje z različnimi akterji, ki delujejo na področju mladine: redna srečanja s socialnimi delavkami\_ci, učitelji\_cami, profesorji\_cami, študentskimi klubi, organizacijami za mlade, strokovnjaki s področja mladine itd., ki lahko mladinskim delavkam\_cem pomagajo pri ugotavljanju potreb in koristnih programov. Poleg tega so za uspešno ugotavljanje potreb mladih potrebni dolgoročni odnosi in sodelovanje z njimi, saj so le tako možne najbolj pomembne informacije iz prve roke.

## 4.4. Mednarodne, medkulturne in interdisciplinarne aktivnosti

Za krepitev razvoja spretnosti in kompetenc mladih ter pridobivanje različnih perspektiv je pomembna vključitev v čim več mednarodnih in medkulturnih dejavnosti. To jim bo omogočilo izmenjavo pogledov z vrstniki\_cami, spoznavanje ljudi iz različnih kultur in drugih okolij ter priložnost za razvoj komunikacijskih in predstavitvenih spretnosti, zlasti v angleščini in drugih tujih jezikih, pa tudi za razvoj medkulturnih kompetenc. Zaradi teh izkušenj bodo mladi bolj odprti za druge perspektive, kulture in ljudi ter bolj vključujoči.

## 4.5. Skupnostni pristopi v izobraževanju

Skupnostni pristopi so izjemno pomembni pri zgodovinski in državljanski vzgoji, pa tudi pri drugih vrstah izobraževanja. Mlade popelje izven učilnic ali nekaterih odprtih prostorov in jim zagotovi resnične izkušnje, zaradi česar so te izobraževalne dejavnosti zanje pomembnejše in bolj zanimive. Vključevanje v smiselne dejavnosti, ki so pomembne za skupnost, v kateri živijo, bo za mlade priložnost, da v praksi preizkusijo teoretično znanje, ki so ga predhodno pridobili. Pristopi, ki temeljijo na skupnosti, bodo mlade spodbudili k skupinskemu delu, medsebojnemu sodelovanju in bodo podpirali razvoj njihovega kritičnega mišljenja, delo na resničnih vprašanjih pa bo povečalo njihovo motivacijo za nadaljnje učenje in sodelovanje v podobnih dejavnostih in projektih, ki jih izvajajo nevladne organizacije. S tem pristopom bodo mladi razvili močnejši občutek pripadnosti skupnosti in bodo bolj motivirani, da v prihodnosti prispevajo svoj angažma.

# POTREBE MLADIH V OKVIRU ZGODOVINSKE IN DRŽAVLJANSKE VZGOJE

## 4.6. Povezovanje realnosti in lokalne zgodovine

Za večji učinek je smiselno obravnavane teme in vsebine s področja zgodovinske in državljanske vzgoje povezovati z današnjim časom in z življenjem mladih. Tako bodo mladi razumeli, zakaj so zgodovinske teme zanje pomembne in kako ta vprašanja vplivajo na njihova življenja in družbo v kateri živijo. Z vključevanjem več tem iz lokalne zgodovine - zgodovine mest, sosesk, šol itd. se mladi veliko lažje povežejo s to zgodovino, mladinske\_i delavke\_ci pa na ta način dosežejo močnejši učinek in boljše razumevanje kompleksnih tem.

## 4.7. Skupna zgodovina in raziskovanje sosednjih držav

Čeprav je pomembno vključiti lokalno zgodovino mladih, ni dobro, da vse dejavnosti omejimo le nanjo. Za mlade je prav tako pomembno, da vključimo skupno in deljeno zgodovino Evrope ter sosednjih držav. Za njihovo znanje in razumevanje je ključno, da se zavedajo, da je zgodovina pogosto skupna ter da so skupna številna vprašanja in težave. To jim bo pomagalo izstopiti iz njihovih nacionalnih pripovedi ter dobiti širšo sliko o skupnih zgodovinskih elementih in zgodovini različnih držav.

## 4.8. Varen prostor za izražanje mnenj in idej

Za dejavnosti je z mladimi potrebno ustvariti varen prostor v katerem lahko izražajo svoja mnenja in ideje, ne da bi jih kdo obsojal. To je ključni predpogoj, da bodo mladi odprti, motivirani za sodelovanje in izražanje. Mladinske\_i delavke\_ci naj bodo usposobljeni z načeli in pristopi za ustvarjanje „varnega prostora“ in „pogumnega prostora“, da bi zagotovili dobro počutje svojih skupin.

## 4.9. Razvijanje medijske in kritične pismenosti

Za življenje mladih je zelo pomembno, da razvijajo kritično in medijsko pismenost. Kritična pismenost, pismenosti, kot referenci za branje in ustvarjanje tekstov, dodaja kritičnost, kot eksplicitno etično in politično dimenzijo in presega nivo kritičnega mišljenja. Vsebine zgodovinske in državljanske vzgoje je ključno naslavljati skozi prizmo kritične pismenosti.

## 4.10. Medgeneracijska izmenjava

Medgeneracijska izmenjava med različnimi generacijami mladih, pa tudi med mladimi in starejšimi je zelo pomembna za zgodovinsko in državljansko vzgojo. S to izmenjavo bosta obe strani dobili nove poglede, izmenjali ideje in izkušnje ter se učili druga od druge. Starejši so lahko zelo dober vir informacij o življenju v prejšnjih obdobjih, z mladimi lahko delijo svoje izkušnje, zgodbe in razmisleke o preteklih dogodkih. Medgeneracijska izmenjava prispeva k razvoju empatije in spoštovanja med generacijami. Starejši lahko postanejo tudi vzorniki in mentorji mlajšim generacijam ter z njimi delijo svoje izkušnje in znanje. Sodelovanje mladinskih organizacij in organizacij za mlade z domovi za ostarele, društvi upokojencev in dnevnimi centri za starejše so lahko možnosti za spodbujanje te izmenjave.

# KAKO OPOLNOMOČITI MLADE SKOZI ZGODOVINSKO IN DRŽAVLJANSKO VZGOJO?

## 5.1. Spremembe sedanosti so mogoče

Pomembno je, da mladinske\_i delavke\_ci mladim pokažejo, da jim ni treba le slediti obstoječi ureditvi, ampak da imajo moč za udeležanje sprememb. Mladi se morajo zavedati, da so možne različne ureditve ter da naša družba in realnost nista vklesana v kamen.

Da bi lahko razumeli sedanost in začeli aktivno zahtevati spremembe, potrebujejo mladi pomoč pri razumevanju zgodovinskega in ekonomsko-političnega konteksta, v katerem živijo. Pri tem so metode zgodovinske in državljanske vzgoje pomembne, saj lahko mladim pomagajo razumeti družbene strukture v preteklosti in danes ter podpirajo razvoj njihovega znanja in sposobnosti kritičnega razmišljanja. Pridobivanje novega znanja in razumevanja mladim pomaga pri sprejemanju informiranih in kritičnih odločitev v življenju. Tako lahko tudi bolje razumejo, da lahko vplivajo na družbo, v kateri živijo. Danes, ko živimo v času pandemij, vojn, podnebnih sprememb itd., je za prihodnost mladih ključno, da so opremljeni z veščinami in orodji za spopadanje s sedanostjo in vsemi izzivi.

Da bi mlade zainteresirali in motivirali za aktivnost in spremembe, morajo mladinske\_i delavke\_ci uporabljati metode, pri katerih je mogoče opaziti neposreden vpliv in oprijemljive rezultate. Prav tako je pomembno, da vsebino povežejo z življenjem mladih in problemi, ki so zanje pomembni, ter vključijo elemente njihovega lokalnega konteksta in osebnih izkušenj, kar jim lahko pomaga, da se bolje povežejo z vsebino in temami.

## 5.2. Gonila družbenih sprememb

Pomembno je mladim predstaviti primere akterk\_jev družbenih sprememb v zgodovini, s katerimi se lahko poistovetijo in jih navdihujejo. Pri tem je pomembno vključiti posameznike\_ce iz različnih skupin, kot so na primer ženske, delavke\_ci, sužnji, predstavnice\_ki etničnih, kulturnih, verskih, LGBTQI in drugih manj reprezentiranih skupin. Mladi morajo stopiti v stik z osebami, ki so imele neposredne izkušnje z nekimi dogodki, raziskovalkami\_ci in aktivisti\_kami, da se poistovetijo z določenimi družbenimi vprašanji. Mladinske\_i delavke\_ci naj zberejo in predstavijo številne primere upora, ki so prispevali k izboljšanju družbe in k začetku sprememb. Pomembno je mladim posredovati primere vsakodnevnih in običajnih dejavnosti, ki imajo pozitivne učinke. Tako se namreč spreminja dojemanje, da so za spremembe ključna le velika in junaška dejanja.

# KAKO OPOLNOMOČITI MLADE SKOZI ZGODOVINSKO IN DRŽAVLJANSKO VZGOJO?

## 5.3. Multikulturalizem in kulturna izmenjava

Da bi bolje razumeli današnje družbe ter bili bolj odprti in vključujoči je potrebno s skupnostnimi pristopi povezovati različne skupnosti. Pomembno je, da mladi ustvarijo priložnosti za izkustveno učenje, kjer se srečajo z različnimi pogledi in perspektivami ter glasovi. K multikulturnemu učenju in izmenjavi lahko pripomorejo tudi mladinske izmenjave, izleti in ekskurzije ter spodbujanje in ustvarjanje stikov z vrstniki iz različnih držav, kultur, veroizpovedi itd.

## 5.4. Sodelovanje in udeležba v javnem diskurzu

Mladi naj bodo opolnomočeni in zmožni postavljanja vprašanj, aktivnega poslušanja drugih ter konstruktivnega načina komuniciranja. Ključno je, da razumejo načela diskusije in dialoga, da svojega znanja in menj ne vsiljujejo drugim. Mladinske\_i delavke\_ci naj z mladimi veliko diskutirajo in jih spodbujajo, da aktivno sodelujejo v tovrstnih aktivnostih. Tako se bodo mladi naučili konstruktivne komunikacije, oblikovanja stališč in načinov podajanja mnenj. Teme zgodovinske in državljanske vzgoje so lahko koristne pri razvijanju teh spretnosti in kompetenc. Skozi diskusije pa mladi bolje razumejo preteklost in se na podlagi tega lažje opredelijo s stališči, ki jih želijo zavzemati v družbi. Ključno je zagotoviti varen prostor za izražanje ter mlade podpirati pri pridobivanju samozavesti pri oblikovanju mnenj, stališč in odločitev ter jim omogočiti, da dvignejo glas, ko se soočijo z nepravilnostjo. Za to so lahko zelo koristne tudi metode, ki vključujejo dejavnosti kot so simulacije, igre vlog itd..

## 5.5. Horizontano, samoorganizirano učenje

Da se mladi več učijo drug od drugega, ne le od starejših in bolj izkušenih so potrebne interaktivne dejavnosti, ki spodbujajo medvrstniško učenje. Smiselno se je poslužiti projektnega učenja, samostojnega ter skupinskega raziskovanja, vključevanje mladih v raziskovanje in učenje na zanimive načine.



# KAJ MLADINSKE\_I DELAVKE\_CI POTREBUJEJO OD ODLOČEVALCEV ZA IZBOLJŠANJE SVOJEGA DELA?

## A: Od odločevalcev na lokalnem nivoju

### 1. Sodelovanje

Za izboljšanje dela mladinskih delavk\_cev in njihovo večjo uspešnost je potrebno vzpostaviti in vzdrževati dialog z ustreznimi lokalnimi odločevalci, kjer bo možno neposredno komunicirati o potrebah. S takim sodelovanjem se bodo odločevalci bolje zavedali potreb mladinskega sektorja in bodo lahko ustrezno prilagodili svoje razpise, strategije in politike. Vzpostavijo naj se redna srečanja odločevalcev in mladinskih delavk\_cev (vsaj dvakrat letno) in s tem kontinuirano sodelovanje in skupno načrtovanje. Da bi bili programi za mlade resnično učinkoviti, potrebujejo kontinuiteto. Ta pa je mogoča le s stabilnimi temelji, vključno z stabilnim financiranjem, opredeljenimi področji dela in sodelovanjem med partnerji ter institucijami.

### 2. Financiranje

Večja in bolj stabilna finančna podpora lokalnih uradov je ključna za kakovostno mladinsko delo v lokalnih skupnostih. Le-ta je potrebna za celostno razvijanje in izvajanje, evalviranje in prilagajanje programov. Razpisi za financiranje naj bodo pripravljene v skladu s povratnimi informacijami mladinskih organizacij in organizacij za mlade.

### 3. Prostori in infrastruktura

Za kakovostno mladinsko delo so nujni ustrezni prostori, tako za aktivnosti mladih kot birokratsko delo mladinskih delavk\_cev. Razpišejo se lahko pozivi za uporabo prostorov v občinski lasti s čimer je možno zagotoviti prostor, ki se ne oddaja po tržni najemini. Partnerji projekta ugotavljajo, da mladinske organizacije in organizacije za mlade pogosto nimajo ustrezne podpore in financiranja ter se soočajo z visokimi stroški in najemninami ter si težko zagotovijo osnovno infrastrukturo in opremo, ki jo potrebujejo za svoje delo. Lokalni odločevalci naj zagotovijo ustrezne prostore za načrtovanje in izvajanje mladinskega dela ter prilagodijo pogoje najema prostorov za nevladne organizacije. Podprejo jih naj tudi pri nakupu opreme, materialov itd.

### 4. Komuniciranje po kanalih odločevalcev

Mladinske organizacije in organizacije za mlade imajo kvalitetne programe in ustvarjajo dragocene rezultate, a večina ljudi zunaj njihovih mrež ne ve zanje. Nekatere mladinske organizacije in organizacije za mlade pa imajo težave z doseganjem mladih. Lokalni odločevalci naj na svojih uradnih kanalih delijo informacije o dejavnostih in dosežkih mladinskega sektorja, saj bo tako doseg veliko širši, dejavnosti pa bodo deležne tudi uradnega priznanja. Zaradi večjega dosega, se lahko še več mladih vključi v aktivnosti in s tem se poveča vpliv na mlade.

# KAJ MLADINSKE\_I DELAVKE\_CI POTREBUJEJO OD ODLOČEVALCEV ZA IZBOLJŠANJE SVOJEGA DELA?

## 5. Sodelovanje z institucijami formalnega izobraževanja

Lokalni odločevalci so ustanovitelji šol v svojih lokalnih skupnostih in imajo neposreden stik z izobraževalnim sistemom. Mladinske\_i delavke\_ci imajo pogosto težave z dostopom do šol, zlasti v državah, kjer mladinske\_i delavke\_ci niso priznane\_i kot poklic. V teh primerih so pogosto odvisni od motiviranih učiteljev\_ic, da jih povabijo v šole, ali od ministrstev in drugih državnih institucij, da odobrijo njihove vsebine. Za kvalitetno mladinsko delo je potrebna podpora lokalnih odločevalcev in politik ter vzpostavljen način sodelovanja z institucijami formalnega izobraževanja.

## 6. Finančna podpora za ekskurzije

Da bi skozi mladinsko delo okrepili zgodovinsko in državljansko vzgojo, lahko lokalni odločevalci s sredstvi za ekskurzije podpirajo tovrstne programe mladinskih organizacij in organizacij za mlade. Z obiski bližnjih spominskih obeležji in drugih zgodovinsko pomembnih lokacij bi mladi bolje razumeli in se lažje povezali z obravnavanimi temami.

## 7. Spodbude interaktivnemu učenju

Lokalni odločevalci lahko vplivajo na šole ter jih spodbujajo, da pri svojem delu uvedejo več neformalnih metod in naredijo pouk bolj interaktiven ter privlačen za učence. Na voljo so lahko dodatni tečaji ali programi, kjer se lahko naučijo več o metodah neformalnega izobraževanja. Te aktivnosti naj se štejejo za del njihovega delovnega časa.

## 8. Sodelovanje s strokovnjaki

Odločevalci naj pri oblikovanju strategij, ukrepov in politik na področju izobraževanja ter mladinskega dela sodelujejo s strokovnjaki in prisluhnejo izsledkom njihovih ugotovitev ter izkušnjam ljudi iz terena. Tako bodo sprejete odločitve temeljile na dejanskem stanju in potrebah. Organizirajo naj posvetovanja z različnimi deležniki in zainteresiranimi stranmi. Ta lahko potekajo skozi sestanke, fokusne skupine, odbore. Za zbiranje informacij se naj poslužijo vprašalnikov, anket, intervjujev, v krog respondentov pa naj vključijo kar največ skupin, ki delajo z mladimi in mlade same. Na različnih nivojih je smiselno tudi spremljati učinke strategij in politik.

# KAJ MLADINSKE\_I DELAVKE\_CI POTREBUJEJO OD ODLOČEVALCEV ZA IZBOLJŠANJE SVOJEGA DELA?

## **B: Od odločevalcev na nacionalnem nivoju**

### **1. Priznavanje zgodovinskih dejstev**

Potrebno je, da odločevalci na nacionalnem nivoju priznavajo zgodovinsko in pravno uveljavljena dejstva in jih ne zanikajo ali izkrivljajo.

### **2. Kvalitetna gradiva in usmeritve**

Na nacionalnem nivoju se pripravljajo direktive za izobraževalna gradiva, katerim je potrebno slediti na večini nivojev. Jasno naj bodo opredeljeni in določeni vsi postopki in časovnice.

V kolikor so usmeritve dobro zastavljene, je priprava gradiv na vseh nivojih (tudi na polju mladinskega dela) lažja. Mladinske\_i delavke\_ci, specializirani za zgodovinsko in državljansko vzgojo imajo potrebno strokovno znanje, poznajo raznolike metode in razumejo potrebe mladih, kar rezultira v kvalitetnih izobraževalnih materialih. V teh primerih naj odločevalci na nacionalnem nivoju taka gradiva posredujejo kadru v formalnem izobraževalnem sistemu.

### **3. Financiranje**

Številne mladinske organizacije in organizacije za mlade so odvisne le od projektnega financiranja, ki ni stabilno in ne omogoča razvijanja dolgoročnih programov, s katerimi se želijo ukvarjati in ki se jim zdijo pomembni. Odločevalci na nacionalnem nivoju naj tako zagotovijo več sredstev in kontinuirano institucionalno podporo. S tem bodo premostene omejitve časovno omejenih projektnih razpisov, smiselno pa je zmanjšati tudi birokratska bremena. Za uspešen program je ključnega pomena, da z vsakim projektom ne samo raziskujemo nove teme, temveč tudi vzdržujemo in poglobljamo tekoče razprave. Bistveno je, da se z izzivi določenih raziskovalnih tem ukvarjamo dlje časa, kar je mogoče doseči le s stabilnejšim financiranjem.

### **4. Podpora projektov, ki so nadaljevanje in nadgradnja izvedenih projektov**

Odločevalci na nacionalnem nivoju naj podprejo nove projekte, ki so nastali kot nadaljevanje ali nadgradnja tistih, ki so se v preteklem obdobju izkazali za uspešne in imajo vpliv na mlade. S tako podporo se lahko projekti po evalvaciji nadgradijo in nadaljujejo ter spremenijo v programe, ki se bodo izvajali na širši ravni.

### **5. Decentralizacija**

Centralizacija sredstev na mladinskem polju lahko predstavlja izziv, zlasti glede delitve sredstev med lokalne akterje. Razdeljevanje nacionalnih sredstev velikokrat poteka po birokratskih postopkih centraliziranih struktur odločanja. Z decentralizacijo mehanizmov financiranja in spodbujanjem večje lokalne avtonomije lahko odločevalci spodbujajo inovativnost, odzivnost in enakost pri dodeljevanju sredstev za mladinsko delo, kar na koncu poveča kakovost in učinkovitost pobud na področju mladinskega dela.

# ŠTO OSOBE KOJE RADE S MLADIMA TREBAJU OD SVOJIH POLITIČARA I DONOSITELJA ODLUKA KAKO BI UNAPRIJEDILI SVOJ RAD?

## 6. Delavske pravice v nevladnem sektorju

Številne\_i delavke\_ci v nevladnih organizacijah se zaradi kratkoročnih ciklov financiranja soočajo z negotovostjo. Cilj politik bi moral biti zagotavljanje stabilnejših pogojev zaposlitve in podpiranje možnosti za poklicni razvoj. Odločevalci na nacionalnem nivoju bi se morali zavzemati za delavske pravice ljudi v nevladnem sektorju. Zagotoviti je potrebno, da imajo delavke\_ci v nevladnih organizacijah varne zaposlitve za nedoločen čas in dostojne plače ter vse pravice, ki izhajajo iz dela. Tako se bo do neke mere vzpostavila finančna varnost, kar bo vplivalo na zdravje in dobro počutje delavk\_cev. Smiselni bi bil dialog med odločevalci in nevladnimi organizacijami ter delavkami\_ci, da bi odločevalci bolje razumeli potrebe in izzive.

## 7. Prepoznavanje mladinskega dela kot poklica

V večini partnerskih držav mladinski\_a delavec ni formalna kategorija ali poklic. Partnerji to opredeljujejo kot zelo problematično in si prizadevajo, da se področje ustrezno uredi. V Sloveniji nacionalno poklicno kvalifikacijo "Mladinski delavec" imamo. Poleg priznavanja mladinskega dela kot poklica si prizadevajo za jasno določitev kvalifikacij, zagotavljanje zadostnih finančnih sredstev in dostojnega plačila ter ozaveščanje javnosti o poklicu.

## 8. Sistematično sodelovanje med formalnimi in neformalnimi sistemi izobraževanja

Odločevalci na nacionalnem nivoju naj izdelajo smernice za sodelovanje izobraževalnih institucij z mladinskimi organizacijami in organizacijami za mlade kot del učnega načrta. Tako sodelovanje bi neformalne in priložnostne načine učenja vneslo v šolski sistem. Programi naj bodo usklajeni s splošnimi izobraževalnimi cilji. Šole naj oblikujejo prožne urnike, ki bi omogočali lažje vključevanje neformalnega izobraževanja. Vzpostavijo se naj mehanizmi za kontinuirano sodelovanje formalnih institucij z mladinskimi organizacijami in organizacijami za mlade. Prednosti neformalnega izobraževanja naj se promovirajo med mladimi, učitelji\_cami, starši in širšo javnostjo.

# ŠTO OSOBE KOJE RADE S MLADIMA TREBAJU OD SVOJIH POLITIČARA I DONOSITELJA ODLUKA KAKO BI UNAPRIJEDILI SVOJ RAD?

## C: Od odločevalcev na evropskem nivoju

### 1. Dolgoročno financiranje

Za kvalitetno mladinsko delo so potrebne različne oblike podpore. Ključno je stabilno in ustrezno financiranje organizacij, programov, projektov, pobud itd. Evropska sredstva so lahko poleg programskih razpisov še nepovratna sredstva, subvencije in druge vrste finančne podpore.

### 2. Strokovni razvoj

Za mladinske delavke\_ce so zelo pomembna usposabljanja in strokovni razvoj. Le-ta lahko poteka skozi konference, treninge, delavnice, delovne tabore, izmenjave, delovne obiske... Pri delu z mladimi, ki vključuje mnoge izzive in temelji na razumevanju in vključevanju raznolikih mladih z različnimi ozadji in potrebami, je pomembno, da so mladinski delavci deležni brezplačnega izobraževanja, da se lahko spopadejo z različnimi situacijami. Skozi izobraževanja mladinske\_i delavke\_ci ostanejo na tekočem z najboljšimi praksami in novimi metodologijami, ki se izvajajo v drugih skupnostih in državah. Mednarodna srečanja predstavljajo tudi nove priložnosti za mreženje ter vključujejo različne profile v mladinskem delu.

### 3. Prepoznavanje mladinskega dela

Prepoznavanje ključne vloge mladinskih delavk\_cev v procesih družbenega razvoja in razvoja skupnosti. Smiselna bi bila vzpostavitev formalnega priznavanja, certifikatov, nagrad ter opredelitev načinov poklicnega razvoja. Vse to lahko izboljša strokovni status mladinskih delavk\_cev.

### 4. Vključevanje v procese sprejemanja odločitev

Vključevanje mladinskih delavk\_cev v procese oblikovanja politik. Znanja in izkušnje lahko prispevajo k učinkovitejšim in ustrežnejšim politikam na področju mladine. Vključevanje lahko poteka skozi svetovalne svete, posvetovalna telesa in procese ter skupna načrtovanja.

### 5. Dostopnost in preglednost raziskav in ključnih informacij

Raziskave, podatki in informacije, ki lahko mladinskim delavkam\_cem služijo kot dragocen vir naj bodo dostopne in pregledno kategorizirane. Smiselno bi bilo odpreti tudi dostop do akademskih zbirk podatkov in virov.

### 6. Zakonodaja

Zakonodaja naj podpira mladinsko delo ter zagotavlja ustrezno financiranje in zaščito mladinskega dela. To vključuje zakone, ki varujejo interese mladih in ustvarjajo ugodno okolje za mladinsko delo.

# ŠTO OSOBE KOJE RADE S MLADIMA TREBAJU OD SVOJIH POLITIČARA I DONOSITELJA ODLUKA KAKO BI UNAPRIJEDILI SVOJ RAD?

## 7. Vključevanje v oblikovanje direktiv

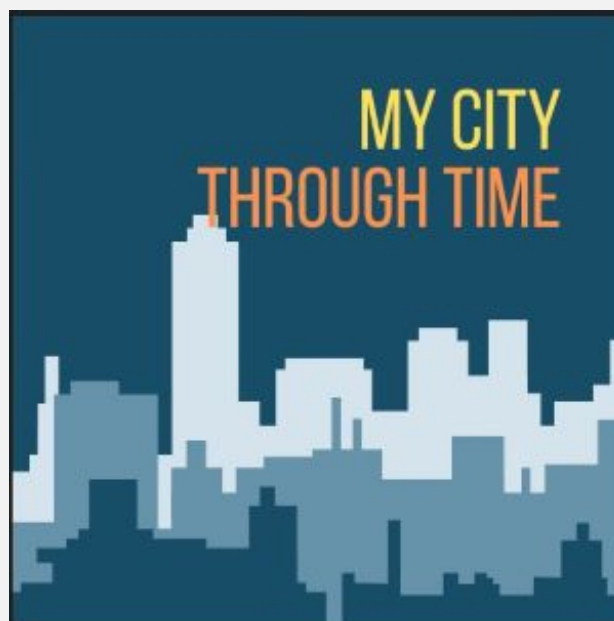
Mladinske\_i delavke\_ci in evropski odločevalci bi morali sodelovati pri oblikovanju direktiv za poučevanje zgodovinske in državljanske vzgoje. Direktive sicer ne smejo omejevati oblik ali vsebin, vendar se morajo zavedati morebitnih groženj in zagotavljati skupne smernice, kot so na primer ne raba diskriminatornih vsebin ...

## 8. Medgeneracijsko sodelovanje

Številni programi, namenjeni mladim, imajo stroge starostne omejitve ali pa so povezani z vpisom na univerze. Zaradi tega je za mnoge, ki so na primer v obdobju med koncem študija in iskanjem zaposlitve ali pa jih zanima sodelovanje v dejavnostih, ki jih financira Evropska unija, vendar so stari 30 let in več, včasih težko najti priložnosti. Sodelovanje in povezovanje med različnimi generacijami je temeljni korak pri izmenjavi različnih izkušenj, stališč, perspektiv in vrednot, ki so temelj demokratičnega življenja.

# THANK YOU

**This publication reflects the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.**



Co-funded by the  
Erasmus+ Programme  
of the European Union